

- א. יש מי שכתב שאם האיסור הנו תוצאה מחוייבת מקנין הממון, כגון חלות הקדש ואיסור הנאה ממנו, אזי כשם שהממון לא בטל כך גם האיסור, ולפיכך הקדש שנתערב בחולין לא בטל כי האיסור ליהנות מהקדש בא מחמת היותו קנין ממון של גבוה, ושונה מתחומין שהאיסור הוא דין לעצמו ואינו מחוייב מעצם קנין הממון (עפ"י עין יצחק או"ח כו. וע' גם במאירי פסחים כו: שלכך הקדש אינו בטל כי ממונא לא בטיל).
- ב. איסור של ראובן שנתערב ברוב התר של שמעון והרי הותר האיסור ונתרבה ממנו של בעל הרוב – בעל הרוב משלם את דמי האיסור לבעל המיעוט (עפ"י הג"א ע"ו עד: מאו"ז). ודנו האחרונים אם משלם כדמי האיסור או אף יותר מזה, שהרי ממנו המותר נתרבה ע"י ממנו של זה (ע' ברוך טעם שער התערובות ג,ה; עמודי אור נה).

דף לט

עח. מה דין קנין שביתה לדברים דלהלן?

- א. גחלת ושלחבת. [אלו חילוקים נוספים נאמרו בין גחלת לשלחבת?].
 ב. חפצי הפקר.
 ג. מים שבבור, בנהרות ובמעיינות.
- א. הגחלת – כרגלי הבעלים. ושלחבת – בכל מקום (שאינן בה ממש לקנות שביתה, הלכך הדליק נר בשלחבת חברו – אין חברו מעכב עליו באיסור תחומין).

[גחלת של הקדש מועלים בה, ושלחבת – אין נהנים (מדרבנן). גזרו חכמים מפני שאין אנשים בדלים מהקדש כל כך] ואין מועלים.

- נראה שמדובר כשהדליק נר משלחבת של הקדש ואעפ"כ אין מועלים בו [ולא רק כשהלך או נשתמש לאור שלחבת הקדש] (עפ"י שער המלך יו"ט ה,טז).
- גחלת (אפילו עוממת. ט"ז יו"ד קמב סק"ג) של עבודה זרה אסורה, ושלחבת מותרת.
- נראה מדברי הרא"ש שאם השלחבת קשורה בגחלת אסור ליהנות מאורה [ומחומה]. אין התר אלא בשלחבת שאין עמה גחלת. וכן מותר להדליק נרו מנר של ע"ז. וכן כתב הט"ז (יו"ד קמב סק"ג) מסברת עצמו. (ע' בשער המלך הל' עכו"ם ז; רעק"א יו"ד שם; אגרות משה או"ח ח"א קכג).
- המוציא גחלת לרשות הרבים בשבת – חייב. המוציא שלחבת – פטור, כגון שניתק שלחבת על ידי נפיחה והפריחה לרשות הרבים. ואולם הזורק קיסם דולק או חרס משוח בשמן, אעפ"י שאין בהם שיעור – חייב משום השלחבת, כיון שיש לה דבר להדבק בו, חשובה.
- א. לפירוש אחד ברש"י, אביי פוטר בקיסם שאין בו שיעור, משום שמועט הוא וממהרת לכבות.
- ב. הרמב"ם השמיט אוקימתא זו שבגמרא, ומשמע לכאורה שבכל אופן פטור (ע' במאירי; צל"ח; ראשון לציון; שבט הלוי ח"ה סט).
- המודר הנאה מחברו אסור בגחלתו ומותר בשלחבתו].

- ב. חפצי הפקר, לרבי יוחנן בן נורי קונים שביתה. וחכמים חולקים. וכן דעת סתם מתניתין, שלכך מי בור דינם כרגלי הממלא ולא קנו שביתה במקומם (רש"י).

וכן דעת רוב הפוסקים, שחפצי הפקר אין להם שביתה אלא דינם כרגלי מי שזכה בהם ראשון (ע' עירובין מה. רמב"ם יו"ט ה'; תוס' לת: ד"ה וכו'). ואילו מדברי הראב"ד (שם) נראה שנקט הלכה כרבי יוחנן בן נורי (ע"ש במ"מ; שבט הלוי ח"ו עב, י ועוד). והט"ז צדד שנוקטים יש בהם שביתה לקולא. ושאר אחרונים חולקים.

ג. בור של יחיד – כרגלי היחיד, בעל הבור. ודוקא במים המכונסים, אבל נהרות המושכים או מעיינות הגובעים – אינם קונים שביתה כרגלי בעליהם אלא דינם כרגלי כל אדם, מפני ניידותם. רש"י כתב שאין להם שום שביתה, לא במקומם ולא כרגלי הבעלים או הממלא. וכמה ראשונים פירשו שדינם כרגלי הממלא הראשון (רא"ש, ר"ן, תוס' עירובין מה: ד"ה ביום טוב. וכן נראה לכאורה בהשגות הראב"ד יו"ט ה'. י. ואולם הרשב"א והריטב"א בעירובין כתבו בשם הראב"ד כרש"י – כן הקשה בשער המלך שם).

וכתב רעק"א שכל הממלא ברשות – מוליכו כרגליו, כי הוא הזוכה בהם מיד כשראוים לקנות שביתה. אך הממלא שלא ברשות, מיד שמילא נעשו המים כרגלי בעל הבור. בור של אנשי העיר – כרגלי אנשי אותה העיר (אלפים לכל רוח חוץ לעיבורה. רש"י).

ושל עולי בבל (= נורות שבדרכים שעשאו בני הגולה לעוברי דרכים) – כרגלי הממלא (גם אם נתן אחר כך את המים לאדם אחר. רש"י), מפני שהם הפקר ואינם קונים שביתה [ודלא כרבי יוחנן בן נורי, שלדבריו קנו שביתה במקומם] וכשמלאם אדם הוברר שמים אלו היו עומדים בשבילו וברשותו (שסובר התנא יש ברירה להחמיר. רש"י. וצ"ע במהרש"א).

מלאם ביום טוב מלכתחילה לצורך אדם אחר; לרב נחמן – דינם כרגלי מי שנתמלא לו [סבר מגביה מציאה לחברו לא קנה המגביה אלא חברו קנה כשהגיעה לידו (רש"י) וי"מ שקנה חברו מיד את המים (רשב"ם, כי אינו חב לאחרים בשאיבתם לחברו)], ורב ששת סבר כרגלי הממלא [שסובר המגביה מציאה לחברו קנאה המגביה מיד, ולכך דין המים כרגליו (רש"י)]. ורבנו תם פירש קנאה חברו מכח המגביה הלכך דין המים כממלא, כי מכוח זכה בהם האחר.

כתב הר"ן שלשיתת רש"י יש לנקוט כרב נחמן. וכן פסק הר"ה. ואולם הר"ן בעצמו פירש אחרת וכתב לפי זה לפסוק כרב ששת, כרגלי הממלא.

דף מ

עט. מה דין הוצאת פירות חוץ לתחום באופנים דלהלן?

- א. מי שהיו פירותיו בעיר אחרת, וערבו בני אותה העיר כדי שיוכלו להביאם אליו.
- ב. אורחים מעיר אחרת הבאים והולכים ע"י עירוב תחומין, הולכתם מנות מבית בעה"ב לביתם.
- ג. המפקיד פירות אצל חברו.

א. מי שהיו פירותיו בעיר אחרת, וערבו בני אותה העיר להביאם אצלו – לא יביאו לו, הואיל והוא לא ערב לשם ופירותיו כרגליו. אבל אם ערב הוא, ויכול להגיע למקום פירותיו – מותר להביאם. לדברי רב אין הדברים אמורים [כאשר פירותיו מופקדים שם אצל אחרים] אלא אם ייחדו לו קרן זווית לפירותיו, אבל בלאו הכי דין הפירות כרגלי מי שהופקדו אצלו (בין לחומרא, כשהוא עירב ולא בני העיר – אסור להביאם אצלו, ובין לקולא, כשהם עירבו ולא הוא – מביאים אותם אליו. ע' או"ח שצו, וזו ובמשנ"ב. וכ"מ בתו"ס).